

05

ได้รับบทความ : 25/02/2566 | แก้ไขบทความ : 01/06/2566 | ตอบรับบทความ : 09/08/2566
Received : 25/02/2023 | Revised : 01/06/2023 | Accepted : 09/08/2023



การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ จากความศรัทธาเทพฮินดู ชุด ตริมูรติ

The Creation of Dance from the Faith in Hindu Deity: Trimurti

อภิชิต เกตุแก้ว¹ และ นรีรัตน์ พินิจอนสาร²

Apichot katekeaw¹ and Nareerat Phinitthanasarn²

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรปริญญาโท คณะอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต / ผู้รับผิดชอบบทความ
(อีเมล: Apichottui@gmail.com)

² นรีรัตน์ พินิจอนสาร อาจารย์ประจำสาขาวิชาการละคร คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

¹ Lecturer, Master Degree Program, Faculty of Creative Industries Rattana Bundit University,
Corresponding Author. (E-mail: Apichottui@gmail.com)

² Lecturer, Department of Drama, Faculty of Fine and Applied Arts Thammasat University

บทคัดย่อ

การสร้างสรรคทางนาฏศิลป์ ชุด ตรีมูรติ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสรรคและศึกษาหา รูปแบบตามองค์ประกอบการสร้างสรรคผลงานทางด้านนาฏศิลป์ทั้ง 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. บทการแสดง 2. นักแสดง 3. ลีลาท่าทางนาฏศิลป์ 4. เสียงและดนตรี 5. เครื่องแต่งกาย 6. แสง ซึ่งมีกระบวนการวิจัยเชิงสร้างสรรคจากแนวคิด 3 ประการ ได้แก่ เทวนิยมอินเดีย ปรานายามะ (Pranayama) และสุนทรีย์ทางนาฏศิลป์ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลโดยใช้วิธีการ เก็บข้อมูลเชิงเอกสาร การสังเกตการณ์ และการสัมภาษณ์ ตลอดจนข้อมูลจากสื่อสารสนเทศ อื่น ๆ เพื่อนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลตามวัตถุประสงค์

ผลงานสร้างสรรคมีจุดมุ่งหมายเพื่อนำเสนอความสัมพันธ์ของความคิดความศรัทธา ในเทวนิยมอินเดียที่ปรากฏในสังคมไทย และนำการควบคุมลมหายใจที่ เรียกว่า ปรานายามะ (Pranayama) มาใช้ในการแสดงเพื่อผู้แสดงสามารถควบคุมตนเองเข้าสู่ภาวะสงบของจิตใจ เกิดภาวะผ่อนคลายความตึงเครียดของร่างกาย และแสดงท่าทางอันแสดงออกถึงพลังของ เทพเจ้าตามคติความเชื่อได้อย่างงดงามสมบูรณ์ ซึ่งผลงานสร้างสรรคในครั้งนี้สามารถนำเอา ความรู้จากการศึกษากระบวนการสร้างสรรคไปพัฒนาต่อยอดในการออกแบบผลงานทางด้าน นาฏศิลป์และศิลปะการแสดงอื่น ๆ ต่อไปได้ในอนาคต

คำสำคัญ : ตรีมูรติ, นาฏศิลป์สร้างสรรค, ปรานายามะ

Abstract

The creation of dance, a set of "Trimurati," aims to create and study the pattern of the creation of dance performing that consist of six characteristics, namely 1)Play, 2)Actor, 3)Movement, 4)Sound and Music 5) Costume and 6)Light which generate the research-creation based on the three concepts; Indian theism, Pranayama, and Aesthetic of dramatic arts—with the researcher studied and employed collected documentary data, observation, and interview also the information from various sources to analyze, synthesis, and summarize the research objectives.

The objective of the creative work is to present the relevant idea of the belief of Indian theism which occurs in Thai society. Moreover, the controlled breathing known as Pranayama implemented in the performance allowed the dancers to self-control, relax, and reduce the effect of the stress to present the power of God as the belief with the exquisite performance. This creative work can utilize the knowledge from the creative work's approach to enhancing further designing dancing and various performance.

Keywords : Trimurti, Creative Dance, Pranayama

บทนำ

ตรีมูรติ แปลว่า สามรูป เป็นแนวคิดที่พัฒนาขึ้นในยุคโบราณในทางปรัชญาตรีมูรติมีความหมายถึงการที่พระเจ้าหรือพลังสูงสุด ได้แบ่งหน้าที่ออกเป็นสามอย่าง คือ พลังของการก่อกำเนิด พลังของการรักษา พลังของการทำลายหรือการหมุนเวียน ดังนั้น ตรีมูรติ จึงหมายถึงคณะเทพเจ้าสามพระองค์ ได้แก่ พระพรหม พระวิष्ณุ พระศิวะ หรือหมายถึงพระเจ้าองค์เดียวที่นับถือเป็นเทพเจ้าสูงสุดในแต่ละนิกายสำคัญสามภาคเป็นสามภาค เช่น พระศิวะหรือพระวิष्ณุที่สำแดงพระองค์เป็นภาคผู้สร้าง ผู้รักษา ผู้ทำลายก็ได้จะรวมกันเป็นร่างหนึ่งเดียวหรือจะแยกเป็นสามองค์ก็ได้ขึ้นอยู่กับแนวคิดและคำอธิบายแต่ละนิกาย (คมกฤษ อุยเต็กเค่ง, 2565) หน้าที่เทพเจ้าแต่ละองค์ ดังนี้ **พระพรหม** เป็นผู้สร้างมนุษย์และสรรพสิ่งทั้งหลายบนโลกรวมทั้งเทวดาทั้งหลาย ลักษณะของพระพรหมเป็นทั้งนามธรรมและรูปธรรม ในนามธรรมพระพรหมหมายถึงจักรวาลเป็น “อันติมัสจ” (ความจริงขั้นสูงสุด) ในรูปธรรมศาสนาพราหมณ์ได้กำหนดให้พระพรหมมีสี่พักตร์จะได้เห็นได้รอบทิศ เป็นเทพเจ้าผู้ยิ่งใหญ่ เป็นผู้สร้าง มีพระชายาชื่อพระสรัสวดี **พระวิष्ณุหรือพระนารายณ์** ผู้รักษาและคุ้มครองโลกให้เป็นสุข เป็นเทพเจ้าที่มีพลังทางทำนุบำรุงโลก เมื่อเวลาใดโลกเกิดยุคเจริญ เมื่อเวลานั้น พระนารายณ์จะเสด็จไปช่วยบำบัดทุกข์ ปรามยุคเจริญ เรียกว่า อวตาร ตามตำนานฮินดูเชื่อว่าพระนารายณ์ประทับอยู่ในเกษียรสมุทร มีพระยาอนันตราชเป็นบัลลังก์ ทรงครุฑเป็นพาหนะ มีพระราชาชื่อว่าพระลักษมี และได้ทรงอวตาร 10 ครั้ง เรียกว่า นารายณ์สิบปาง **พระศิวะ** เทพเจ้าแห่งการทำลายและเทพเจ้าแห่งการพินาศเป็นเทพเจ้าสูงสุดในไดวนิกาย ลักษณะของพระศิวะเป็นรูปฤๅษี มี 4 กร นุ่งห่มหนังสัตว์ ประทับนั่งบนหนังเสือโคร่ง ถืออาวูตริศูล ธนู และคทาหวั่งกะโหลกมนุษย์ ห้อยพระศอด้วยประคำร้อยด้วยกะโหลก มีงูเป็นสังวาล พระศอมีสี่ด้านนิท กลางพระนลาฏีมีพระเนตรดวงที่ 3 ซึ่งถ้าพระศิวะลืมพระเนตรดวงที่ 3 เมื่อใด โไฟจะไหม้โลก

เมื่อนั้น เหนือพระเนตรดวงที่ 3 มีรูปพระจันทร์ครึ่งซีก ประทับอยู่ที่ภูเขากิโรลาส มีโคหนันทิเป็นพาหนะ และมีศิวลึงค์เป็นเครื่องหมายของพลังแห่งการสร้างสรรพ์ มีพระชายาชื่ออุมาเทวี การศึกษาและสร้างสรรค์ผลงานครั้งนี้จากแนวคิด “เทวนิยม” คือ ความเชื่อ ความศรัทธาทางศาสนาในเทพเจ้า (Theism) โดยเชื่อว่าเทพเจ้า (Gods) มีอยู่จริงตามความเชื่อและวัฒนธรรมอินเดียและโมทัศน์เกี่ยวกับเทพเจ้าในศาสนาฮินดูที่มีผลต่อปรากฏการณ์ทางความเชื่อความศรัทธาในสังคมไทย

วัตถุประสงค์

เพื่อสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์จากความรู้ทางทฤษฎี หัตถ์ ตรีมูรติ และองค์ประกอบทางด้านนาฏศิลป์ 6 ประการ ตามแนวคิดทวินิยมอินเดีย ปราณยามะ (Pranayama) และสุนทรีภาพทางนาฏศิลป์

วิธีดำเนินการสร้างสรรค์

ผู้สร้างสรรค์ได้ดำเนินการตามกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น ผู้สร้างสรรค์ได้ศึกษาข้อมูลเชิงเอกสารในเรื่องที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ตำนานเทพฮินดู แนวคิดทวินิยม การฝึกปราณยามะ และนาฏศิลป์อินเดีย การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ผลงานในประเด็นทางด้านวัฒนธรรมอินเดีย ศาสนา พราหมณ์ฮินดู และนาฏศิลป์ รวมทั้งศึกษาจากสื่อสารสนเทศภาพบันทึกในอินเทอร์เน็ตเพื่อศึกษาข้อมูลทางด้านนาฏศิลป์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการออกแบบตามองค์ประกอบของการแสดง

2. การทดลองเชิงปฏิบัติการตามองค์ประกอบทางด้านนาฏศิลป์ ผู้สร้างสรรค์ได้ทำการทดลองและปฏิบัติการทางด้านนาฏศิลป์อยู่หลายครั้ง เริ่มจากการให้ผู้แสดงฝึกปราณยามะด้วยการควบคุมลมหายใจให้เกิดความสงบนิ่ง และการควบคุมลมหายใจไปพร้อมกับ การเคลื่อนไหวร่างกายจนทำให้เกิดความรู้สึกถึงพลังจากภายในสู่ภายนอก และค้นหารูปแบบ และพัฒนาการแสดงตามองค์ประกอบทางการแสดงต่าง ๆ ได้แก่ บทการแสดง นักแสดง ลีลา ท่าทาง ดนตรี เครื่องแต่งกาย และแสงสี อันนำมาสู่รูปแบบการสร้างสรรค์ หัตถ์ ตรีมูรติ ที่สมบูรณ์

3. การตรวจสอบและการนำเสนอเผยแพร่ผลงาน ผู้สร้างสรรค์ได้นำผลงานให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านนาฏศิลป์ได้ประเมินคุณภาพและคัดเลือกให้ผลงานสามารถนำเสนอและเผยแพร่ในงานประชุมวิชาการทางศิลปกรรมระดับนานาชาติ ในโครงการเครือข่ายมหกรรมศิลปะ ดนตรี และการแสดง ครั้งที่ 10 ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การวิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์

ผู้สร้างสรรค์ผลงานได้ทำการวิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์ตามวัตถุประสงค์ของงานสร้างสรรค์ โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์รูปแบบการสร้างสรรคทางด้านนาฏศิลป์ หัตถ์ ตรีมูรติ โดยคำนึงถึงองค์ประกอบทางการแสดงทั้ง 6 ประการ และส่วนที่ 2 แนวคิดที่ปรากฏหลังจากการสร้างสรรคด้านนาฏศิลป์ หัตถ์ ตรีมูรติ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์รูปแบบการสร้างสรรคทางด้านนาฏยศิลป์ ชุด ตรีมูรติ โดยคำนึงถึงองค์ประกอบทางการแสดงทั้ง 6 ประการ ดังนี้

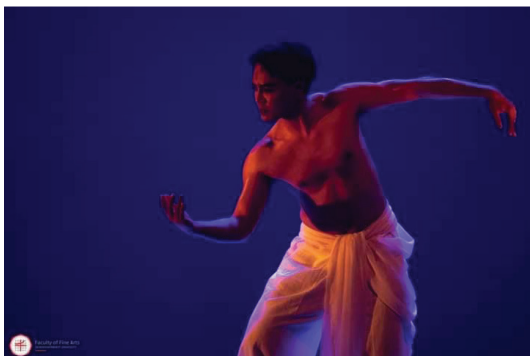
1. การออกแบบการแสดง

ผู้สร้างสรรคได้วิเคราะห์การแสดงจากความเชื่อ ความศรัทธาในเทวนิยมชาวฮินดู และชาวไทยที่มีต่อ “ตรีมูรติ” ที่กล่าวถึงการรวมกันของเทพเจ้าผู้ยิ่งใหญ่ 3 องค์ ได้แก่ พระพรหม พระวิษณุ และพระศิวะ โดยพระพรหม คือ พลังแห่งการก่อเกิด พระวิษณุ คือ พลังแห่งการดำรงรักษา และพระศิวะ คือ พลังแห่งการทำลายและการเปลี่ยนแปลง “ตรีมูรติ หมายถึง เทพเจ้า 3 แบบ หรืออวตารของเทพเจ้า เป็นการแบ่งหน้าที่ของเทพเจ้าในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู มีพัฒนาการมาอย่างยาวนาน ตามหลักฐานมี การแบ่งเป็นหลายยุค โดยเฉพาะในยุคอวตารยุคเสื่อม และยุคฟื้นฟู มีคติการสร้างเทพเจ้า 3 องค์ ให้เป็นผู้สร้าง ผู้รักษา และผู้ทำลาย” (พระครูปลัดบุญทัน อธิฐฎโร (จำปาทอง), 2558) สมัยพราหมณ์เทพเจ้าองค์ใหม่ เรียกว่า พระพรหม เป็นผู้สร้างสรรพลังและสรรพสิ่งก็เกิดจากพระองค์เมื่อสูญสลายตายไปก็จะกลับสู่พระพรหมดังเดิม ส่วนพระวิษณุและพระศิวะถือเป็นเทพเจ้าที่ได้รับการนับถือเทียบเท่ากับพระพรหม จึงเกิดเป็น “ตรีมูรติ” (Trimurti) แปลว่า “รูปสาม” (Three Forms) และจากความเชื่อในเรื่องตรีมูรติทำให้เกิดการแบ่งยุค เรียกว่า “กัปป์” (บาลี) หรือ “กัลป์” (สันสกฤต) เป็นช่วงเวลาตั้งแต่พระพรหมสร้างโลก พระนารายณ์ รักษาโลกให้พ้นอำนาจของคนชั่ว กระทั่งพระศิวะมาล้างทำลายโลก 1 กัปป์กัลป์จึงมีช่วงเวลาตั้งแต่โลกถูกสร้างจนถึงโลกถูกทำลายไป โดยแบ่งออกเป็น 4 ยุค คือ กฤตยุค คือ ยุคที่เปี่ยมเต็มไปด้วยความดี ไตรดายุค คือ ยุคที่มีความชั่วเริ่มเข้ามาปะปน ทวาปรยุค คือ ยุคที่ความดีและความชั่วเท่ากัน และกลียุค คือ ยุคที่ความชั่วเข้ามาสามในสี่ส่วนของความดีที่มีเพียงส่วนเดียว ตามความเชื่อของฮินดูเพื่อรักษาสมดุลโลกจักรวาล และมนุษย์ จึงเกิดแนวคิดเรื่องนารายณ์สืบปาง

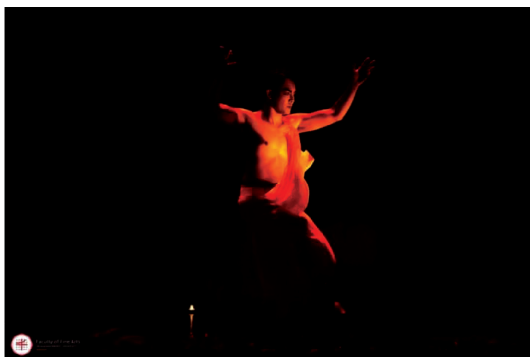
ผู้สร้างสรรคได้ออกแบบการแสดงโดยแบ่งออกเป็น 3 ช่วง ได้แก่ ช่วงที่ 1 พระพรหม ผู้สร้าง ช่วงที่ 2 พระวิษณุ ผู้รักษา และช่วงที่ 3 พระศิวะ ผู้ทำลายและเปลี่ยนแปลง โดยแต่ละช่วงแสดงให้เห็นถึงอิทธิฤทธิ์และพลังอำนาจของเทพเจ้าในแต่ละองค์ที่แตกต่างกันออกไป แต่สุดท้ายก็รวมอยู่ในองค์เดียวกันและเป็นพลังที่มอบสู่มนุษย์และสรรพสิ่งบนโลกที่สามารถเลือกศรัทธาอำนาจของตนในด้านใดด้านหนึ่งจิตแห่งพลังก็จะนำพาว่าร่างกายและจิตใจไปเช่นนั้น ซึ่งการนำเสนอรูปแบบการแสดงผู้สร้างสรรคได้ลำดับเรื่องโดยใช้ลีลาท่าทางของผู้แสดง ประกอบกับเสียงจากเครื่องดนตรี และเทคนิคของการใช้แสงสีที่แสดงถึงอารมณ์และสัญลักษณ์ของเทพเจ้า



ภาพที่ 1 : การแสดงช่วงที่ 1 พระพรหม ผู้สร้าง
ที่มา: โครงการเครือข่ายศิลปวัฒนธรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการและมหกรรมศิลปะดนตรีและการแสดง ครั้งที่ 10. (2565)



ภาพที่ 2 : การแสดงช่วงที่ 2 พระวิษณุ ผู้รักษา
ที่มา: โครงการเครือข่ายศิลปวัฒนธรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการและมหกรรมศิลปะดนตรีและการแสดง ครั้งที่ 10. (2565)



ภาพที่ 3: การแสดงช่วงที่ 3 พระศิวะ ผู้ทำลายและเปลี่ยนแปลง
ที่มา: โครงการเครือข่ายศิลปวัฒนธรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการและมหกรรมศิลปะดนตรีและการแสดง ครั้งที่ 10. (2565)

2. การคัดเลือกผู้แสดง

ผู้สร้างสรรคดีได้ทำการคัดเลือกผู้แสดงโดยคำนึงถึงลักษณะตัวละครหรือบทบาทที่ผู้แสดงนำเสนอออกมา ดังที่ มัทนี รัตนิน ได้กล่าวถึงความหมายและความสำคัญของตัวละครไว้ว่า บทละครที่สมบูรณ์แบบทั่วไปจะมีตัวละครอนที่สำคัญ (main character) คือ ตัวเอก (protagonist) ซึ่งเป็นตัวแกนนำเรื่องอาจเป็นหญิงหรือชาย (มัทนี รัตนิน, 2546) ผู้สร้างสรรคดีจึงได้ทำการคัดเลือกนักแสดงชายแบบวิธีคัดเลือก (Try Out) โดยพิจารณาจากลักษณะทางกายภาพที่ต้องเป็นผู้ชายที่มีร่างกายสมบูรณ์ กายำ แข็งแรง และมีทักษะพื้นฐานทางด้านการแสดงซึ่งต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถทางด้านนาฏศิลป์อินเดียและนาฏศิลป์ตะวันตก เป็นนักแสดงผู้ที่มีทักษะและประสบการณ์สูงทางด้านการแสดงเพื่อที่จะสามารถทำให้ผู้ชมเกิดภาพตามจินตนาการและบทบาทของผู้แสดงได้อย่างชัดเจน ดังที่ นราพงษ์ จรัสศรี ได้กล่าวไว้ว่า “นักเต้นที่มีความเป็นศิลปินทางการแสดง (artistic) ที่สามารถถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกในเรื่องราวของผู้ออกแบบการแสดงที่ต้องการนำเสนอได้เป็นอย่างดี มากกว่าการเต้นโดยใช้เทคนิคเพียงอย่างเดียว และเลือกนักแสดงที่เป็นผู้ใฝ่รู้และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ถือว่าเป็นนักแสดงมืออาชีพ (นราพงษ์ จรัสศรี, 2561) อีกประการสำคัญ คือ นักแสดงต้องเป็นผู้ที่ได้เคยผ่านฝึกการควบคุมลมหายใจแบบที่เรียกว่า ปราณยามะ (Pranayamas) เพื่อความเข้าใจในการบริหารระบบหายใจทำให้เกิดภาวะผ่อนคลายความตึงเครียดของร่างกาย และสามารถควบคุมตนเองได้ในขณะทำการแสดง ทั้งสามารถถ่ายทอดอารมณ์และพลังภายในตัวออกมาได้เป็นอย่างดี



ภาพที่ 4: ผู้แสดงที่มีลักษณะทางกายภาพร่างกายสมบูรณ์ กายำ แข็งแรง และมีทักษะพื้นฐานทางด้านนาฏศิลป์อินเดียและนาฏศิลป์ตะวันตก

3. การออกแบบลีลาท่าทาง

ผู้สร้างสรรค์ได้ออกแบบลีลาท่าทางโดยได้นำหลักการฝึกการควบคุมการหายใจที่เรียกว่า ปรานายามะ(Pranayamas) มาใช้เป็นเทคนิคในการแสดงโดยให้นักแสดงใช้ทักษะการควบคุมลมหายใจให้เป็นจังหวะ เพื่อให้เกิดสมาธิและให้ผัสสะทำงานประสานกับการเคลื่อนไหวร่างกายได้อย่างสัมพันธ์กัน เรียกว่า “Mindfulness” หรือ การเจริญสติเป็นวิธีการที่จดจ่อไปที่อารมณ์ ความคิด และความรู้สึกที่เกิดขึ้นในขณะปัจจุบันอย่างตั้งใจ เพื่อแสดงให้เห็นถึงพลังแห่งตรีมูรติแห่งเทพเจ้าที่เกิดขึ้น และใช้แนวทางการออกแบบลีลาเชิงสัญลักษณ์ตามแบบนาฏศิลป์อินเดีย โดยใช้ท่าทางของการใช้มือที่เรียกว่า มุทรา คือ การแสดงท่าทางเป็นสัญลักษณ์เน้นที่ลักษณะมือและนิ้วตามอิริยาบถและความหมายที่แตกต่างกันไปผ่านการร่ายรำผสมผสานกับลีลาท่าทางแบบนาฏศิลป์ตะวันตกเพื่อให้เกิดลีลาการเคลื่อนไหวร่างกายอย่างอิสระ (Free Spirit) ในรูปแบบนาฏศิลป์สมัยใหม่ การออกแบบลีลาท่าทางในการแสดงจะแบ่งออกเป็นช่วง ๆ รายละเอียด ดังนี้

ช่วงเริ่มต้น ผู้แสดงเริ่มต้นลีลาท่าทางด้วยการยืนสงบนิ่งจากนั้นจึงค่อย ๆ เคลื่อนไหวร่างกายโดยใช้ท่าไหว้บูชาเหนือศีรษะ เพื่อแสดงภาพของการเริ่มต้นของสมาธิก่อให้เกิดความสงบนิ่งและพลังจากภายในสู่ภายนอก อีกนัยยะคือการนั่งบำเพ็ญภาวนาเพื่อสรรเสริญตรีมูรติด้วยความเลื่อมใสศรัทธา



ภาพที่ 5: การแสดงช่วงเริ่มต้น

ที่มา: โครงการเครือข่ายศิลปวัฒนธรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการและมหกรรมศิลปะดนตรีและการแสดง ครั้งที่ 10. (2565)

ช่วงกลาง การออกแบบลีลาท่าทางเพื่อสื่อความหมายของความศรัทธาในตรีมูรติ (พระพรหม พระวิษณุ และพระศิวะ) โดยใช้ท่าทาง “มุทรา” จากนาฏศิลป์อินเดีย และลีลาท่าทาง การเคลื่อนไหวร่างกายเชิงสัญลักษณ์ ประกอบการแสดงอารมณ์ของผู้แสดงเพื่อให้เห็นถึงความ

แตกต่างตามลักษณะของเทพเจ้าแต่ละองค์ การเคลื่อนไหวมือ และการเคลื่อนไหวเท้า และการแสดงออกจากสีหน้าและแววตาที่เรียกว่า “อภินัยยะ (Abhinaya) ตามแบบของนาฏศิลป์อินเดียผสมผสานกับการเคลื่อนไหวร่างกายอย่างอิสระ (Free Spirit) ตามเทคนิคการเต้นแบบตะวันตกของอิสดอรา ดันแคน (Isadora Duncan)

ทั้งนี้ผู้สร้างสรรค์ได้ประยุกต์ลีลาการเคลื่อนไหวโดยนำรูปแบบนาฏศิลป์และแนวคิดต่าง ๆ ดังกล่าวมาผสมผสานเพื่อให้เกิดความหลากหลาย แปลกใหม่ และสามารถสื่อสารได้ตามโครงสร้างบทการแสดง



ภาพที่ 6: การทดลองออกแบบลีลาท่าทางพร้อมฝึกการควบคุมลมหายใจ



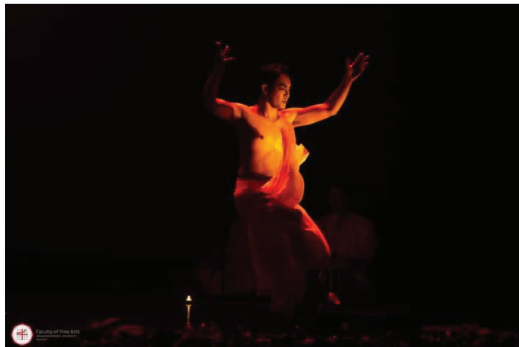
ภาพที่ 8: ท่าทางเชิงสัญลักษณ์พระพรหม

ที่มา: โครงการเครือข่ายศิลปวัฒนธรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการและมหกรรมศิลปะดนตรีและการแสดง ครั้งที่ 10. (2565)



ภาพที่ 9: ลีลาท่าทางเชิงสัญลักษณ์พระวิษณุ

ที่มา: โครงการเครือข่ายศิลปวัฒนธรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการและมหกรรมศิลปะดนตรีและการแสดง ครั้งที่ 10. (2565)



ภาพที่ 10: ลีลาท่าทางเชิงสัญลักษณ์พระศิวะ

ที่มา: โครงการเครือข่ายศิลปวัฒนธรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการและมหกรรมศิลปะดนตรีและการแสดง ครั้งที่ 10. (2565)

ช่วงท้าย การออกแบบลีลาท่าทางแสดงจะสื่อถึงการรวมกันของทั้งสามเทพผู้ยิ่งใหญ่ เกิดเป็นตรีมูรติและเกิดความปิติในพลังแห่งเทพเจ้าเข้าสู่ในตัวของผู้ศรัทธา ลีลาท่าทางจะเป็นการร่ายรำในแบบนาฏศิลป์อินเดียผสมผสานกับลีลาท่าทางแบบนาฏศิลป์ตะวันตกเพื่อให้เกิดลีลาการเคลื่อนไหวร่างกายอย่างอิสระ (Free Spirit) ตามจังหวะของเครื่องดนตรี และจบลงด้วยท่าทางสงบนิ่ง



ภาพที่ 11: ผู้แสดงในท่าทางสงบนิ่งในการแสดงช่วงท้าย

4. การออกแบบเพลงและดนตรี

เพลงและดนตรีเป็นส่วนที่ส่งเสริมให้จินตนาการและสอดคล้องกับอารมณ์ของการแสดง ซึ่งการออกแบบเพลงและดนตรีต้องพิจารณาใน 3 ปัจจัย ได้แก่ 1. ประเภทของการแสดง 2. วัตถุประสงค์ของการแสดง และ 3. การกำหนดอารมณ์และความรู้สึกของการแสดง (ศุภพงษ์ สุดประเสริฐ, 2562, อ้างอิงในวีรัตน์ พินิจนสาร, 2563) ในการแสดงครั้งนี้ ผู้สร้างสรรค์ได้นำเครื่องดนตรีอินเดียมาบรรเลงสอดประกอบในการแสดง ลักษณะการบรรเลงดนตรีของอินเดียจะมีทั้งแบบเดี่ยวและกลุ่ม เครื่องดนตรีอินเดีย (India Instruments) แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ ตะนะ (เครื่องสาย) อว้นทะระ (เครื่องหนัง) สุชีระ (เครื่องเป่า) ฆะนะ (เครื่องเคาะ) (ดนตรีอินเดีย. <https://sites.google.com/site/stu554803056/menu-dan-khang>. สืบค้นเมื่อ 16 มกราคม 2566) โดยเลือกใช้เครื่องดนตรีจำนวน 3 ชิ้น ได้แก่ 1. ขันทิเบต (Tibetan Singing Bowls) เป็นชิ้นทำจากวัสดุเหล็กผสมทองเหลืองพิเศษ ด้วยรูปทรงเฉพาะจึงทำให้เกิดเสียงก้องกังวานเมื่อนักดนตรีใช้ไม้ถูวนรอบ ๆ ซึ่งขันทิเบตนี้มักใช้สำหรับพระสงฆ์ในการทำสมาธิหรือการสวดมนต์ด้วยคลื่นเสียงที่ทำให้ผู้ฟังรู้สึกสงบและผ่อนคลาย 2. กลองทาบ บลา (Tabla) ในการบรรเลงเพลงของอินเดียกลองจะทำหน้าที่เพิ่มสีสันเพลงอินเดียให้เร้าใจน่าฟังยิ่งขึ้น กลองชนิดนี้จะประกอบด้วยกลอง 2 ตัว ตัวที่มีเสียงสูงเรียกว่า “ดาอัน” ส่วนตัวที่ใหญ่เสียงต่ำกว่า เรียกว่า “บายัน” 3. ขลุ่ยบานสุรี (Bansuri) ขลุ่ยไม้ไผ่เก่าแก่ของอินเดียซึ่งถือว่าเป็นขลุ่ยศักดิ์สิทธิ์เป็นขลุ่ยของพระฤๅษณะ อีกประการสำคัญทางด้านการออกแบบเพลงและดนตรีที่ผู้สร้างสรรค์ได้นำบทสรรเสริญตรีมูรติของชาวฮินดูมาประกอบในการแสดง โดยให้ท่อนสวดบทสรรเสริญประกอบกับเสียงก้องกังวานอันเกิดจากการวนไม้ถูขันทิเบต คำ

ในบทสวดมีดังนี้

“OM NAMO NARAYANAYA NAMAH SHIVAYA BRAHMANE NAMAH”

การออกแบบเพลงและดนตรีโดยการนำบทสวดมนต์มาประกอบในการแสดงนั้น ถือเป็นการให้ความเคารพต่อเทพเจ้าหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่กำลังกล่าวถึง อีกทั้งการร้องบทสวดยังสามารถช่วยทำให้ผู้แสดงเกิดสภาวะจิตใจสงบนิ่งประกอบกับการควบคุมลมหายใจทำให้เกิดสมาธิส่งผลต่อประสาทสัมผัส สมอง และกล้ามเนื้อสามารถทำงานสัมพันธ์กันได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ และทำให้ผู้แสดงเคลื่อนไหวร่างกายในแต่ละท่าทางได้อย่างสมบูรณ์งดงาม



ภาพที่ 12 : นักดนตรี



ภาพที่ 13-14 : กลอง Tabla (ซ้าย) และขลุ่ย Bansuri (ขวา)



ภาพที่ 15 : Tibetan Singing Bowls

5. การออกแบบเครื่องแต่งกาย

ผู้สร้างสรรค์ได้ออกแบบเครื่องแต่งกายที่นำมาใช้ในการแสดง โดยคำนึงถึงหลัก 3 ข้อ ได้แก่

1. ต้องอำนวยความสะดวกต่อผู้แสดงในการเคลื่อนไหวร่างกาย
2. สามารถสื่อสารได้ถึงแนวคิดที่นำมาใช้ในการแสดง
3. ไม่เป็นจุดเด่นเกินไปกว่าลีลาท่าทางของผู้แสดง

ผู้สร้างสรรค์จึงได้นำแนวคิดความเรียบง่าย (Minimalism) โดยให้ผู้แสดงไม่สวมเสื้อเพื่อแสดงให้เห็นถึงจังหวะของลมหายใจ และกล้ามเนื้อของผู้แสดงได้อย่างชัดเจน แต่ให้ผู้แสดงสวมกางเกงผ้าสีขาวยาวที่แสดงถึงสัญลักษณ์ในเชิงลึกถึงจุดกำเนิดและอำนาจบริสุทธิ์ของเทพเจ้ารวมทั้งมนุษย์ อีกทั้งการเลือกใช้ผ้าสีขาวนั้นทำให้เอื้อต่อการออกแบบแสงสี แสงเงา ทำให้เกิดการย้อมสีบนเวทีได้ง่ายขึ้น และแสดงถึงแนวคิดพหุวัฒนธรรม (Multiculturalism) ในการออกแบบเครื่องแต่งกายที่ยังคงเป็นลักษณะการนุ่งผ้าแบบชาวอินเดียแต่ลดทอนให้มีความร่วมสมัยอีกด้วย



ภาพที่ 16 : การแต่งกาย

6. การออกแบบแสงสี

แสงและสีในการแสดงเป็นสิ่งที่ช่วยสนับสนุนในการสื่อถึงอารมณ์ ความรู้สึก และจินตนาการให้แก่ทั้งผู้แสดงและผู้ชมได้เป็นอย่างดี อีกทั้งสามารถสื่อสารได้ถึงประเด็นหรือความเป็นมาของการแสดงได้

ในการออกแบบแสงสีสำหรับการแสดงในครั้งนี้ ผู้สร้างสรรค์ได้เลือกใช้แสงเทียนและแสงสีบนเวที โดยในช่วงแรกผู้สร้างสรรค์เลือกใช้แสงจากเทียนที่บรรจุในแก้วใสวางบริเวณด้านข้างของผู้แสดงเพื่อให้เกิดแสงเงาและความรู้สึกนิ่งสงบเป็นธรรมชาติ อีกทั้งเป็นนัยยะของการฝึกปฏิบัติสมาธิที่ผู้ปฏิบัติมักเลือกใช้แสงเทียนมากกว่าแสงจากหลอดไฟ และใช้แสงสีบนเวทีในโทนสีต่าง ๆ เพื่อสื่อความหมาย ดังนี้

แสงสีเหลืองอ่อน แสดงสัญลักษณ์แทนพระพรหม ผู้สร้างโลก ทำให้เกิดแสงสว่างแก่มนุษยโลก

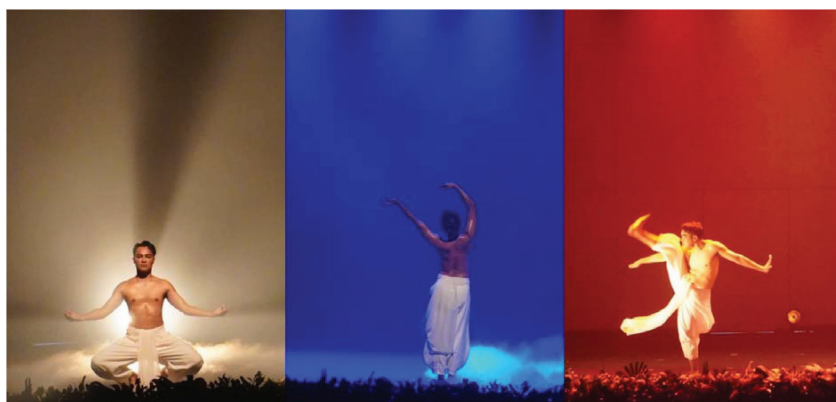
แสงสีฟ้าอ่อน แสดงสัญลักษณ์แทนพระวิษณุ ผู้ปกป้องรักษามีที่ประทับอยู่ที่เกษียณสมุทร

แสงสีแดง แสดงสัญลักษณ์แทนพระศิวะ ผู้ทำลาย แสดงถึงพลังอำนาจที่ดุร้าย

การออกแบบแสงสีนี้ช่วยกระตุ้นให้ผู้ชมเข้าถึงอารมณ์ของการแสดงได้ดียิ่งขึ้น และให้ความรู้สึกต่อผู้ชมให้สามารถแยกแยะเทพเจ้าที่กำลังกล่าวถึงในแต่ละช่วงได้อีกด้วย



ภาพที่ 17 : การออกแบบแสงเพื่อทำให้เกิดเงา



ภาพที่ 18 : การออกแบบแสงในโทนสีต่าง ๆ บนเวที

ส่วนที่ 2 แนวคิดที่ปรากฏหลังจากการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์ ชุด ตริมูรติ ปรากฏแนวคิด 3 ประการ ดังนี้

1. เทวนิยมในพหุวัฒนธรรม

อิทธิพลต่อความเชื่อ ความศรัทธาต่อเทพเจ้าฮินดูในสังคมไทยเกิดขึ้นตั้งแต่เมื่อศาสนา พราหมณ์จากอินเดียเริ่มเข้ามาในอุษาคเนย์ โดยสัญลักษณ์และพิธีกรรมของพราหมณ์มีความ สัมพันธ์กับพระพุทธรูปศาสนาในประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในราชสำนักถ่ายทอดลง มาจนถึงระดับราษฎร์ คมกฤช อยู่เต็กเค่ง ได้กล่าวอธิบายถึง “เทวนิยม” ไว้ว่า เมื่อกล่าวถึง

คำว่า “เทวนิยม” โดยทั่วไปมักหมายถึง ความเชื่อหรือศาสนาที่นับถือพระเจ้าหรือการ เชื่อถือในพระเจ้า(theism) ในทางปรัชญาคำนี้มีความหมายถึง ทรรศนะที่เชื่อว่า พระเจ้า (God) มีจริง ทรงเป็นผู้สร้างและคุ้มครองโลก และทรงไว้ซึ่งอภิปันธภาพ (Immanence) และ อุดรภาพ (Transcendence) (คมกฤษ อ้วยเต็กเค่ง, 2565: 3) ความศรัทธาและความเคารพนับถือในเทพเจ้าของชาวอินดูมีอิทธิพลต่อความเชื่อในเรื่องเทพเจ้าในสังคมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ในเรื่องดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงพหุวัฒนธรรมในด้านความสัมพันธ์ทางความเชื่อ ความศรัทธาที่สืบเนื่องจากศาสนา ซึ่งแม้ว่าคนไทยส่วนใหญ่จะนับถือในพระพุทธศาสนาแต่ก็ยังให้ความเคารพบูชาในเทพของศาสนาฮินดูเช่นกัน การสร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากความศรัทธาเทพฮินดู ชุติตรีมูรติ จึงเป็นการแสดงให้เห็นถึงพหุวัฒนธรรมร่วมกันของกลุ่มผู้คนในสังคมที่มีความหลากหลายแต่สามารถเรียนรู้และเข้าใจซึ่งกันและกัน



ภาพที่ 19 : พระชุติตรีมูรติ (ในประเทศไทย)

ที่มา: พระชุติตรีมูรติ.<http://www.horonumber.com/blog-164>.

2. การฝึกปรายยามะเพื่อการแสดง

ปรายยามะ คือ การควบคุมลมหายใจ เป็นวิธีการฝึกวิธีหนึ่งในศาสตร์โยคะของอินเดียโบราณ ซึ่งการฝึกปรายยามะนั้นมีหลายรูปแบบไม่เฉพาะจะนำมาใช้ในการฝึกโยคะหรือการนั่งสมาธิเท่านั้น แต่สามารถนำมาใช้ในการแสดงเพื่อให้นักแสดงได้ฝึกการควบคุมลมหายใจไปพร้อม ๆ กับการเคลื่อนไหวร่างกายได้เช่นกัน ดังที่ ดวงใจ อมาตยกุล กล่าวโดยสรุปได้ว่า หลักการฝึกลมหายใจสำหรับการแสดงมีหลักการคล้ายคลึงกับการฝึกลมหายใจในการร้องเพลง

โดยเน้นการหายใจเข้าไปในกระบังลมหรือช่องท้องเพื่อให้เสียงที่ออกมามีพลังมากขึ้น หลักการสำคัญที่เกี่ยวกับเสียงและลมหายใจ มีองค์ประกอบ ได้แก่ การหายใจเพื่อขับร้อง การฝึกลมหายใจเพื่อการวางท่าทาง การขยายซี่โครงในการฝึกลมหายใจเข้าและออก ความก้องกังวานของเสียง การลดความตึงเครียด การเปล่งเสียง และการรักษาเสียง (ดวงใจ อมาตยกุล, 2545) วิธีการควบคุมลมหายใจให้มีความสัมพันธ์ไปกับการเคลื่อนไหวร่างกายนี้จะทำให้นักแสดงเกิดสมาธิ และรับรู้ถึงการทำงานของกล้ามเนื้อในการแสดงท่าทางต่าง ๆ รู้ลึกถึงพลังงานที่ส่งออกจากภายในสู่การแสดงท่าทางภายนอกให้แต่ละลีลาท่าทางมีความชัดเจนและจัดวางท่าทางได้อย่างสมดุล ลดความตึงเครียดในขณะที่ทำการแสดง และลดอาการเหนื่อยหอบระหว่างการเต้นใช้แรงได้อย่างเต็มที่

3. สุนทรียภาพทางนาฏศิลป์

ผู้สร้างสรรค์ได้ออกแบบผลงานทางนาฏศิลป์โดยคำนึงถึงหลักความงามและคุณค่าแห่งศิลปะที่เกี่ยวข้องกับศาสนา ความเชื่อ ความศรัทธา ตลอดจนมุมมองความงามที่ผสมผสานกันระหว่างวัฒนธรรมอินเดียและไทย ด้วยการให้ความสำคัญทางด้านลีลาท่าทางและดนตรีประกอบการแสดงสัมพันธ์กับทฤษฎีทางการแสดงของอินเดีย ที่เรียกว่า “นาฏยศาสตร์” ในลักษณะการร่ายรำและการแสดงออกของผู้แสดงทางใบหน้าและอวัยวะส่วนอื่น ๆ ของร่างกายเข้าประกอบกัน เรียกว่า “อภินยะ” ประกอบกับหลักความงามของการเคลื่อนไหวร่างกายอย่างตระวันตกในการเดินรูปแบบร่วมสมัยเพื่อให้ผลงานสร้างสรรค์เกิดความแปลกใหม่ให้ผู้ชมรับรู้และซาบซึ้งในสุนทรียภาพงานทางนาฏศิลป์ครบทุกองค์ประกอบ

สรุปผล

ผู้สร้างสรรค์ได้นำเสนอผลงานการสร้างสร้งสรรค์นาฏศิลป์จากความศรัทธาเทพฮินดู ชุดตรีมูรติ ร่วมกับแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน 3 ประการ ได้แก่ แนวคิด 3 ประการ ได้แก่ เทวนิยมอินเดีย ปราณยามะ (Pranayama) และสุนทรียภาพทางนาฏศิลป์ โดยผลงานมีรูปแบบตามองค์ประกอบการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ทั้ง 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) บทการแสดงสร้างสรรค์จากความเชื่อ ความศรัทธาในเทวนิยมของชาวฮินดูและชาวไทยที่มีต่อ “ตรีมูรติ” โดยแบ่งการแสดงออกเป็น 3 ช่วง กล่าวถึงการรวมกันของเทพเจ้าผู้ยิ่งใหญ่ 3 องค์ ได้แก่ พระพรหม พระวิษณุ และพระศิวะ 2) นักแสดง ผู้แสดงชายมีลักษณะทางกายภาพร่างกายสมบูรณ์ กายา แข็งแรง และมีทักษะพื้นฐานทางด้านนาฏศิลป์อินเดียและนาฏศิลป์ตะวันตกเป็นผู้ที่มีทักษะและประสบการณ์ทางการแสดงสูง อีกทั้งเป็นผู้ที่ได้ฝึกปรณยามะมาก่อน 3) ลีลาท่าทางนาฏศิลป์ ใช้ทักษะการควบคุมลมหายใจให้เป็นจังหวะประสานกับการเคลื่อนไหว

ร่างกายได้อย่างสัมพันธ์กัน เรียกว่า “Mindfulness” และการออกแบบลีลาเชิงสัญลักษณ์ตามแบบนาฏศิลป์อินเดียผสมผสานกับลีลาท่าทางแบบนาฏศิลป์ตะวันตกเพื่อให้เกิดลีลาการเคลื่อนไหวร่างกายอย่างอิสระ (Free Spirit) ในรูปแบบนาฏศิลป์สมัยใหม่ 4) เสียงและดนตรีบรรเลงดนตรีสดจากนักดนตรี 2 คน ใช้เครื่องดนตรีอินเดียจำนวน 3 ชิ้น ได้แก่ 1. จันทิเบต (Tibetan Singing Bowls) 2. กลองทาบปลา (Tabla) และ 3. ขลุ่ยบานสุรี (Bansuri) ออกแบบเพลงและดนตรีโดยการนำทสรเรณูตรีมูรติของชาวฮินดูมาใช้ 5) เครื่องแต่งกาย นำแนวคิดความเรียบง่าย (minimalism) มาออกแบบสร้างสรรค์โดยผู้แสดงนุ่งผ้าสีขาวแบบชาวอินเดียแต่ลดทอนให้มีความร่วมสมัยไม่สวมเสื้อเพื่อแสดงให้เห็นถึงจังหวะของลมหายใจ และกลิ่นเนื้อของผู้แสดงได้อย่างชัดเจน เลือกใช้ผ้าสีขาวนั้นทำให้เอื้อต่อการออกแบบแสงสี แสงเงา ทำให้เกิดการย้อมสีบนเวทีได้ง่ายขึ้น และแสดงถึงแนวคิดพหุวัฒนธรรม (multiculturalism) 6) แสงสีแสงเงา เลือกใช้แสงเทียนเพื่อให้เกิดเงา และออกแบบแสงสีบนเวทีโดยใช้ แสงสีเหลืองอ่อน แสงสีม่วงแทนพระพรหม แสงสีฟ้าอ่อนแทนสฤญะพระวิษณุ และแสงสีแดงสฤญะแทนพระศิวะ

อภิปรายผล

ผลงานการสร้างสรณ์นาฏศิลป์จากความศรัทธาเทพฮินดู ชุด ตรีมูรติ ในครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ทุกประการ และได้นำเสนอถึงความสัมพันธ์ของความเชื่อ ความศรัทธาเกี่ยวกับการมีอยู่ของเทพผู้ยิ่งใหญ่ ผู้ทรงสร้างจักรวาล ดำรงรักษา และทำลาย หรือทฤษฏี “ตรีมูรติ” ในศาสนาฮินดู และแนวคิดในहनินยอินเดียที่ปรากฏในสังคมไทย ผลงานการสร้างสรณ์ยังสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดพหุวัฒนธรรมที่เกิดจากการผสมผสานของวัฒนธรรมอินเดียและไทยจากศาสนา ความเชื่อ และความศรัทธา จากอดีตและยังปรากฏจนถึงปัจจุบัน

โดยผู้สร้างสรณ์นำมาใช้ในการออกแบบตามองค์ประกอบทางการแสดง อันได้แก่ บทการแสดง เพลงและดนตรี เครื่องแต่งกาย โดยผสมผสานให้เข้ากับสามัญลักษณ์ดั้งเดิม และการสร้างสรณ์ลีลาท่าทางขึ้นใหม่ตามจินตนาการและทักษะของผู้สร้างสรณ์ ดังที่ จุติกา โกศลเหมมณี ได้กล่าวว่า “แนวคิดพหุวัฒนธรรมเป็นความหลากหลายทางสังคมที่เกิดจากการเคลื่อนย้ายของวัฒนธรรมระหว่างกันจากสภาพการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของโลกก่อให้เกิดการผสมผสานของวัฒนธรรม ซึ่งเป็นปรากฏการณ์อย่างหนึ่งของสังคมที่ส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าและการสร้างสรณ์ศิลปะวิทยาการต่าง ๆ ทั้งในด้านผลงาน วัตถุ และตัวศิลปินที่สร้างสรณ์งานศิลปะแขนงต่าง ๆ รวมถึงงานนาฏศิลป์” (จุติกา โกศลเหมมณี, 2556) การออกแบบลีลาท่าทาง

ผู้สร้างสรณ์ได้นำแนวคิดในการเคลื่อนไหวร่างกายอย่างอิสระ (Free Spirit) โดยผสมผสานระหว่างนาฏศิลป์อินเดียกับนาฏศิลป์ตะวันตก และได้้นำการควบคุมลมหายใจที่ เรียกว่า

ปราณยามะ (Pranayama) มาใช้ในการแสดงทำให้ผู้แสดงสามารถควบคุมตนเองเข้าสู่ภาวะสงบของจิตใจเกิดภาวะผ่อนคลายความตึงเครียดของร่างกาย และแสดงท่าทางอันแสดงออกถึงพลังของเทพเจ้าตามคติความเชื่อได้อย่างงดงามสมบูรณ์ สอดคล้องกับงานวิจัย เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์จากสัญลักษณ์โอมในความเชื่อของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ของ อภิโชติ เกตุแก้ว (2563) ที่ได้ค้นพบจากการสร้างสรรค์ผลงานโดยการนำแนวคิดของนาฏศิลป์ป็นชาวตะวันตก ได้แก่ อิสดอรา ดันแคน (Isadora Duncan) ในแนวคิดการเคลื่อนไหวร่างกายอย่างอิสระ (Free Spirit) พอล เทย์เลอร์ (Paul Taylor) แนวคิดการใช้ท่าทางในชีวิตประจำวัน (Everyday Movement) สตีฟ แพกซ์ตัน (Steve Paxton) แนวคิดการเคลื่อนไหวลีลาโดยใช้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างร่างกายในแบบด้นสด (Body Contact Improvisation) และนาฏศิลป์ป็นชาวตะวันออก ได้แก่ อาครัมคาน (Akram Khan) โดยเคลื่อนไหวใช้ทักษะท่าทางนาฏศิลป์อินเดียมาผสมผสานกับนาฏศิลป์แบบตะวันตก หลินหวายหมิน (Lin Hwai-Min) ในการเคลื่อนไหวร่างกายโดยใช้การควบคุมลมหายใจพร้อมกับการใช้กล้ามเนื้อที่แสดงให้เห็นถึงพลัง (อภิโชติ เกตุแก้ว, 2563) ผลงานการสร้างสรรค์ในครั้งนี้ยังมีคุณค่าทางสุนทรียภาพทางนาฏศิลป์ซึ่งถือเป็นผลงานศิลปะเพื่อศิลปะอันเกิดจากรสนิยม ทักษะ จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ของศิลปินในการสร้างสรรค์ผลงานทางนาฏศิลป์ตามกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานที่ให้ความสำคัญต่อกระบวนการค้นหาพัฒนารูปแบบการแสดงและความงามทางด้านลีลานาฏศิลป์อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

การสร้างสรรค์ผลงานทางนาฏศิลป์ที่นำหลักการควบคุมลมหายใจมาใช้กับนักแสดงนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องทำการฝึกปฏิบัติการทดลองโดยผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่มีความเข้าใจในศาสตร์เฉพาะด้านอย่างแท้จริง และต้องเผื่อการใช้ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติจนกว่านักแสดงจะเข้าใจหลักการควบคุมลมหายใจและนำมาใช้ในการแสดงได้ ซึ่งหากผู้สร้างสรรค์ได้ทำการคัดเลือกนักแสดงจากผู้ที่มีสมาธิ หรือโยคะเป็นประจำอยู่แล้วก็จะสามารถช่วยให้การสร้างสรรค์ผลงานนั้นได้ง่ายขึ้น และทำให้ผู้แสดงสามารถนำเสนอลีลาท่าทางออกมาได้อย่างมีพลังและได้ภาพที่ชัดเจน

บรรณานุกรม

- คมกฤษ อู่ยเติ้กเค่ง. (2565, 18-24 กุมภาพันธ์). ฝั-พราหมณ์-พุทฺ. มติชนสุดสัปดาห์ออนไลน์, https://www.matichonweekly.com/column/article_52541
- โครงการเครือข่ายศิลปวัฒนธรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการและมหรรมศิลปปะดนตรีและการแสดง ครั้งที่ 10. (2565). <https://m.facebook.com/swufofa/videos/>โครงการเครือข่ายศิลปวัฒนธรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ-และมหรรมศิลปปะ-ดนตรี-และการแสดง.
- จุติกา โกศลเหมมณี. (2556). รูปแบบและแนวคิดในการสร้างสร้งงานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยของนราพงษ์จรัสศรี [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มัทนี รัตนิน. (2546). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับศิลปะการก้ากับการแสดงละครเวที. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ดวงใจ อดายกุล. (2545). การขับร้องประสานเสียง. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นราพงษ์จรัสศรี, ศาสตราจารย์ประจำภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, (สัมภาษณ์, 10 ธันวาคม 2561).
- นริรัตน์ พินิจนสาร. (2563). รูปแบบการสร้างสร้งร้งนาฏศิลป์จากการตีความ "ราม" ในรามายณะผ่านทฤษฎีภาวะและรส โดยคำนึงถึงองค์ประกอบทางการแสดงทั้ง 8 ประการ. *ศิลปกรรมสาร*, 13(1), 17-34.
- พระครูปลัดบุญทัน ธีรังกูโร (จำปาทอง). (2558). ศึกษาเปรียบเทียบตรีมูรติในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู กับตรีกายในพุทธศาสนาพราหมณ์ [วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระตรีมูรติ. (2565). <https://www.horomumber.com>.
- อรุณศักดิ์ กิ่งมณี. (2551). *ตรีมูรติ อภิมหาเทพของฮินดู*. เมืองโบราณ.
- อภิโชติ เกตุแก้ว. (2563). การสร้างสร้งร้งนาฏศิลป์จากสัญลักษณ์โอมในความเชื่อของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู. *วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 21(2), 94-110.